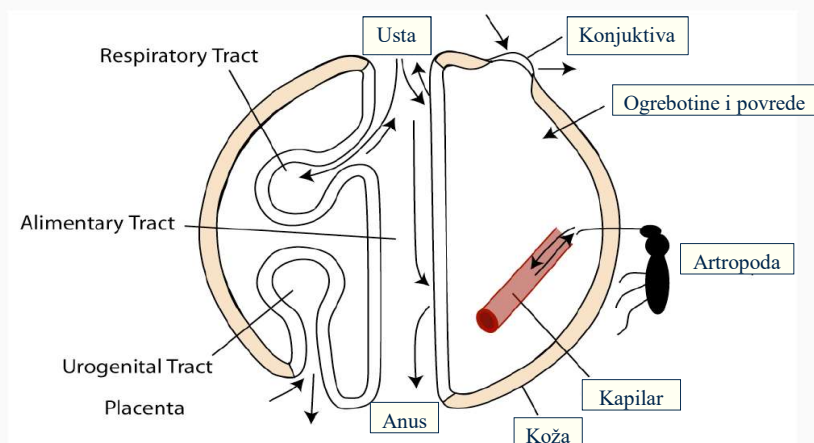

Epidemiologija

- Grupe zaraznih bolesti -

Prof. dr D. Laušević

Mjesto ulaska i izlaska mikroorganizama

Mims CA, Dimmock NJ, Nash A, et al. Mims' Pathogenesis of Infectious Disease, ed 4. London, 1995. p. 10

Epidemiološka klasifikacija zaraznih bolesti

‡ Klasifikacija prema predominantnom ulaznom mjestu:

- **Crijevna oboljenja** – sluznica digestivnog trakta (*Shigelosis, Salmonelosis, VHA, VHE, Poliomyelitis anterior acuta, Cholera...*)
- **Respiratorna oboljenja** - sluznica respiratornog trakta (*Influenca, Morbilli, Mumps, Rubella, Pertussis, Diphtheria, Scarlatina ...*)
- **Seksualno prenosive bolesti** - sluznica genitalnih organa (*Gonorrhoea, Syphilis, VHB, HIV/AIDS, Herpes simplex tip 2, Chlamidiasis genitalis...*)
- **Antropozoonoze (Zoonoze)** – jedno ili više ulaznih mjesta (*Antrax, Bruceloza, Tularemija, Pestis, Rabijes...*)
- **Vektorska oboljenja** – koža (*Malaria, Typhus exantematicus, Žuta groznica, Denga, Leishmaniasis, Papatachi groznica, Tripanozomijaza...*)

Crijevne zarazne bolesti

‡ Etiologija:

- **Virusi:** *Rotavirusi, Norwalk (Noro) virusi, Astro virusi, HAV, HEV, polio virus, Enterični adenovirusi (tip 40 i 41)*
- **Bakterije:** *E.coli (ET, EP, EI, EH), Jersinioza, Kampilobakter, Šigele, Salmonelle, Trbušni tifus, Paratifus, Kolera*
- **Paraziti:** *Amebna dizenterija, Đardijaza (Lamblijaza), Askaridoza, Trihurijaza, Enterobijaza,*
- **Prioni:** *Bovini spongioforni encefalitis, Creutzfeld-Jacob, Kuru, Scrapie*
- **Toxini (Intoksikacije):** *Stafilokokni, Bacillus cereus, C. botulinum*

‡ Značaj: *Visok Mb i Mt ; masovna proizvodnja hrane i globalizacija; turizam*

Crijevne zarazne bolesti

‡ *Rezervoar:*

- *Čovjek (oboljeli ili kliconoša), životinje*

‡ *Izvor infekcije:*

- *Izlučevine (feces, rjeđe urin) kojim se kontaminira hrana, voda, ruke*

‡ *Putevi širenja:*

- *Kontaminirana hrana, voda, ruke...*

‡ *Ulazna vrata:*

- *Usta (digestivni trakt)*

Crijevne zarazne bolesti

‡ *Broj i virulencija uzročnika:*

- *Za *Salmonele* velika, za *Šigele* i *Noro* viruse mala, zavisi i od osjetljivosti osobe (uzrast)*

‡ *Osjetljivost:*

- *Osim za helmintoze, za najveći broj uzročnika se nakon infekcije stvara imunitet osjetljivosti osobe zavisi i od uzrasta*

‡ *Sezonske varijacije:*

- *Javljaju se tokom cijele godine ali incidencija značajno raste ljeti*

Crijevne zarazne bolesti

Prevenција:

■ *Opšte mjere*

- *dovoljne količine higijenski ispravne vode za piće;*
- *higijenska dispozicija fekalnih materija;*
- *redovno pranje ruku sa sapunom prije pripreme hrane i poslije izvršenih fizioloških potreba;*
- *suzbijanje insekata – muva i glodara;*
- *zdravstveno prosvjećivanje*

Crijevne zarazne bolesti

Prevenција:

■ *Specifične mjere*

- *vakcinacija – polio, rota, kolera, HAV;*
- *hemiprofilaksa – kolera, šigeloze i dr.;*
- *kontrola na kliconoštvo*

Respiratorne zarazne bolesi

‡ **Etiologija:**

- **Virusi:** *Morbili, Mumps, Rubela, Varičela, Infekt. mononukleoz, Meningitis (meningokok, Hib, pneumokok, stafilokok), influenza, RSV, Rino virusi...*
- **Bakterije:** *Streptokokna angina, Difterija, Perusis, Tuberkuloza, Meningitisi (meningokok, Hib, pneumokok, stafilokok), Hlamidije, Mikoplazme..*

‡ **Značaj:** *Veliki - najučestalije bolesi, a i Mt je značajan*

Respiratorne zarazne bolesi

‡ **Rezervoar:**

- *Čovjek (oboljeli ili kliconoša), rjeđe životinje/ptice (ptičji grip...)*

‡ **Izvor infekcije:**

- *Sekreti iz disajnih puteva oboljelog ili kliconoša tokom kivanja, kašljanja, govora*

‡ **Putevi širenja:**

- *Direktni (Fluge-ove kapljice), indirektni (Wells-ove čestice / nukleusi), aerosol,*

‡ **Ulazna vrata:**

- *Sluznica respiratornih puteva (nos, nazofarinks), konjuktiva,*

Respiratorne zarazne bolesti

Broj i virulencija uzročnika:

- *Različita*

Osjetljivost:

- *Opšta – zbog lake transmisije najveći broj oboljenja spada u grupu tzv. “dječijih zaraza” ; imunitet je često tipski specifičan pa se npr. od prehlade može bolovati više puta*

Sezonske varijacije:

- *Incidencija najvisočija u toku hladnih mjeseci (rashlađenje organizma i boravak u zatvorenim prostorijama; cikličnost uslovljena nivoom kolektivnog imuniteta)*

Respiratorne zarazne bolesti

Prevenirija:

■ Opšte mjere

- *provjetravanje i zagrijavanje prostorija, posteljine;*
- *izbjegavanje pretjeranog izlaganja hladnoći;*
- *pranje ruku prije doticanja nosa i očiju;*
- *izbjegavanje kolektivnih skupova u vrijeme masovnijeg obolijevanja;*
- *razrijeđivanje smještaja u kasarnama, domovima za učenike i studente, domovima za stare...*
- *nošenje maski i zaštitnih naočara...*

Respiratorne zarazne bolesti

‡ *Prevenција:*

■ *Specifične mjere:*

- *vakcinacija – MMR, difterija, pertusis, Hib, meningokok, pneumokok, BCG, varicela...*
- *hemiprofilaksa – tuberkuloza, meningokok, streptokok i sl.)*

Polno prenosive zarazne bolesti

‡ *Etiologija:*

- *Virusi: HBV, HPV, Herpes simplex tip 2, HIV...*
- *Bakterije: Gonokok, Treponema palidum (sifilis), Hlamidija genitalis...*
- *Paraziti: Trihomonas vaginalis, Ftirijazis pubis...*
- *Gljivice: Candida...*

‡ *Značaj:*

- *u porastu zbog HIV-a i rezistencije uzročnika klasičnih polno prenosivih infekcija na antibiotike*

Polno prenosive zarazne bolesti

‡ Rezervoar:

- Čovjek (oboljeli ili kliconoša), životinje

‡ Izvor infekcije:

- Sekret urogenitalnog trakta

‡ Putevi širenja:

- Direktni (seksualni, kontaminirane ruke)

‡ Ulazna vrata:

- Sluznica urogenitalnog trakta

Polno prenosive zarazne bolesti

‡ Broj i virulencija uzročnika:

- Različita

‡ Osjetljivost:

- Opšta i najčešće se ne stvara imunitet pa se može više puta oboljeti od iste bolesti

‡ Sezonske varijacije:

- Javljaju se tokom cijele godine ali se slabo registruju

Polno prenosive zarazne bolesi

Prevenција:

■ *Opšte mjere*

- *zdravstveno prosvjećivanje,*
- *uzajamna vjernost partnera,*
- *apstinencija,*
- *upotreba kondoma,*
- *suzbijanje prostitucije ili njena legalizacija uz redovnu zdravstvenu kontrolu..*

Polno prenosive zarazne bolesi

Prevenција:

■ *Specifične mjere:*

- *vakcinacija – HBV, HPV,*
- *seroprofilaksa – HBV*
- *hemiprofilaksa – HIV*